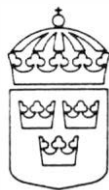

Motion till riksdagen

1985/86:478

Alf Wennerfors m. fl. (m)

Förslag om tilläggsbudget III till stadsbudgeten för budgetåret 1985/86 (prop. 1985/86:125)

Mot.
1985/86
478–479

1 Inledning

Arbetsmarknadssituationen i Bergslagen är mycket allvarlig. Det senaste decenniets strukturförändringar inom främst gruv- och stålindustrin, men också inom skogsindustrin, har resulterat i betydande problem. Industrisystemställningen i Bergslagsregionen har av tradition varit mycket hög och den minskning av antalet arbetsplatser inom industrin som skett, ca 20 000 under de senaste tio åren, har inte kunnat kompenseras genom tillväxt inom andra sektorer. Även om större delen av strukturförändringarna nu kan anses genomförda kommer inom de närmaste åren fortsatta förändringar att ske. Det finns därför anledning att med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen.

Som vi tidigare framhållit i motion 1985/86:Fi113 och 1985/86:A225 kan arbetsmarknadspolitiska åtgärder endast i begränsad omfattning medverka till att skapa riktiga arbetstillfällen. Den ekonomiska politiken är i längden helt avgörande för vilken sysselsättningsutveckling som kan uppnås såväl i landet som helhet som i Bergslagen. Regeringen måste föra en mer tillväxtorienterad politik som lägger grunden för en bättre utveckling. Detta kräver omfattande förändringar av den ekonomiska politiken och av skattesystemet; såväl en sänkning av det totala skattetrycket som en lindring av de mest tillväxthämmande skatterna, främst marginalskatten är nödvändiga. Det är också väsentligt att genomföra en omfattande minskning av de offentliga regler som styr näringslivet.

Vad beträffar de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är det i dag uppenbart att många av de traditionella metoderna fungerar dåligt. Det bekräftar bl. a. av den rapport som har sammanställts på arbetsmarknadsdepartementet, (Ds A 1986:2) Arbetsmarknadspolitikens roll, inriktning och omfattning.

2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Bergslagen

Regeringen föreslår att riksdagen skall anslå 35 milj. kr. för utökad arbetsmarknadsutbildning under tre år i Bergslagen. Som vi framhållit i motion 1985/86:A226 anser vi att arbetsmarknadsutbildning är det bästa medlet för att göra arbetslösa mer attraktiva på arbetsmarknaden. Vi föreslog här en utökning av antalet platser inom arbetsmarknadsutbildning. I motion 1985/86:479 med anledning av denna propositions förslag till åtgärder i Mal-

möregionen har vi föreslagit att regeringen skall få disponera 130 milj. kr. från anslaget till sysselsättningsskapande åtgärder för att användas till kostnader för arbetsmarknadsutbildning. Detta bör enligt vår bedömning täcka också kostnaderna för utökade insatser i Bergslagen under kommande budgetår. I den mån kostnaden för utökad arbetsmarknadsutbildning uppstår redan under innevarande budgetår bör detta enligt vår mening täckas med hjälp av regeringens finansfullmakt. Riksdagen bör härvid uttala att denna skall kunna användas även för kostnader för arbetsmarknadsutbildning. Vad beträffar kostnaderna för budgetåret 1987/88 bör detta behandlas på gängse sätt i budgetarbetet.

Regeringen föreslår att 30 milj. kr. under tre år anslås också till ökade sysselsättningspolitiska åtgärder i Bergslagen. Det är regeringens avsikt att medlen skall kunna användas på ett flexibelt sätt, t. ex. genom att arbetslösa medverkar i utvecklingen av nya produkter, utarbetar försöksserier m. m.

Syftet med utvecklingen av nya produkter måste vara att dessa skall kunna säljas på marknaden. Vi fruktar att den typ av bidrag regeringen föreslår inte kommer att främja tillkomsten av marknadsanpassade, säljbara produkter. I stället finns risk att man på detta sätt stödjer orealistiska projekt. Det finns enligt vår mening redan i dag tillräckliga medel för statligt stöd till framtagande av nya produkter, t. ex. genom STU och utvecklingsfonderna. Det är snarare skatte- och regelsystemet som avskräcker potentiella innovationer och nyföretagande. De av regeringen föreslagna åtgärderna bör avvisas.

3 Regionalpolitiska utvecklingsinsatser

Framväxten av livskraftiga småföretag kräver i första hand att den allmänna ekonomiska miljön betydligt förbättras. Men erfarenheterna från de områden i Sverige som traditionellt har en stark småföretagsamhet visar också att just det nätverk av erfarenheter, kunskap och samarbetsmöjligheter som denna erbjuder avsevärt förbättrar förutsättningarna. Därför ligger det nära till hands att konstatera att den lokala och regionala företagsamhetens sätt att fungera i Bergslagen måste utvecklas. Det kan inte främst åstadkommas genom statliga bidrag utan måste stimuleras genom ett nära och verklighetsförankrat samarbete mellan lokala myndigheter och lokalt näringsliv. Företagen på krisorterna i Bergslagen kan själva bidra genom att i högre utsträckning än i dag stötta det egna näringslivet.

Bergslagen föreslår att 205 milj. kr. anslås för regionalpolitiska insatser. Därav avser 84 miljoner kostnader för forskning, utveckling och utbildning, vilket behandlas i avsnitt 3.3. Dess värre är underlagsmaterialet i propositionen synnerligen bristfälligt vad avser samtliga förslag.

3.1 Bergslagsdelegationen

53 milj. kr. avses ställas till Bergslagsdelegationens förfogande dels för förstärkta kansliresurser, dels för s. k. projekt- och genomförandemedel. Det bör understrykas att Bergslagsdelegationen är en mycket löslig organisation, som sorterar under styrelsen för teknisk utveckling. Det är anmärkningsvärt

att regeringen har skjutit över ansvaret för denna delegation från sig till STU. I första hand bör utvecklingsinsatser handläggas på länsnivå. I den mån det verkligen behövs ett särskilt organ för Bergslagsregionen bör detta underställas industridepartementet. Detta bör då utformas så att det är representativt för berörda län och för näringslivet i regionen. Om en ny Bergslagsdelegation skapas bör det därför göras en bedömning huruvida detta organ skall tilldelas något direkt medelsansvar.

I propositionen har regeringen inte ens specificerat vilken typ av utvecklingsprojekt Bergslagsdelegationen avses stödja. Regeringens förslag i detta avseende bör därför avslås.

3.2 Företagsutveckling

Regeringen föreslår att 68 milj. kr. skall avsättas för företagsutveckling dels för regionalpolitiskt utvecklingskapital, dels för stöd till uppförande och ombyggnad av industrilokaler. Behovet av lämpliga industrilokaler för små företag i många av Bergslagsregionens kommuner är allmänt omvitnat. Enligt vår principiella mening bör uppförande och drift av industrilokaler ske på privat basis. Detta förutsätter dock den mer tillväxtorienterade politik som tidigare beskrivits. På kort sikt är det inte möjligt att uppnå detta varför det under en övergångstid kan vara motiverat med offentligt stöd. Det bör emellertid understrykas att möjligheter till samägande med privata intressenter bör utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt.

Medel för regional utveckling bör disponeras av länsstyrelserna. Det är anmärkningsvärt att regeringen med sitt förslag till fördelning av regionalpolitiska medel i budgetarbetet inte tog hänsyn till den besvärliga situationen i Bergslagsregionen. De åtgärder som nu i första hand bör komma i fråga är att höja kompetensen bland regionens företag, t. ex. inom marknadsföring. Regeringens förslag till medelsanvisning inom detta område kan accepteras.

3.3 Forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning

Regeringen begär att få disponera 84 milj. kr. under en treårsperiod för insatser som syftar till att "bredda regionens kunskapsbas och att öka utbildningsinsatserna på alla nivåer". Informationen om den exakta användningen av detta i utbildningssammanhang betydande belopp är mycket knapphändig.

Vi ställer oss i princip positiva till att ge utbildning en central roll i arbetet med att omstrukturera en regions näringsliv. Den kortfattade beskrivning som ges i propositionen av de tänkta insatserna tyder på att regeringen tagit fasta på åtgärder som ger effekt först på sikt. Nya utbildningar i gymnasieskolan och högskolan samt materialteknikprogrammet är sådana exempel. Vi har tidigare, t. ex. i motion 1985/86:Ub820 om teknik och teknikutveckling, framhållit vikten av att en ny ingenjörsutbildning på mellannivå inrättas. Sådan utbildning kan med fördel ges av vissa s. k. mindre högskolor.

Vi anser emellertid att en annan och väsentlig del saknas i regeringsförsla-

get. Utbildningsinsatser måste snabbt sättas in också för dem som nu är yrkesverksamma. Särskilt angeläget är det att erbjuda en framtidsinriktad utbildning till personer som friställts eller som befinner sig i farozonen att bli friställda.

På orter där stora industrier läggs ned och ingen ersättningsindustri etableras är det av stor betydelse att stimulera och stödja den småföretagsamhet som finns. I propositionen diskuteras så gott som uteslutande teknisk utbildning. Småföretagare har stort tekniskt kunnande om sina produkter, men saknar däremot ofta kunskaper i marknadsföring. Denna kompetens behöver förstärkas.

Regeringsförslaget utgår från att utbildningsinsatserna skall kunna kanaliseras via de ordinarie utbildningsanordnarna, dvs. gymnasieskola, komvux och högskola. Genom de nyligen beslutade reglerna om uppdragsutbildning kommer dessa utbildningsanordnare visserligen att ha större möjligheter att anpassa sitt utbildningsutbud till kunderna. En närmare analys av t. ex. småföretagarnas utbildningsbehov visar dock erfarenhetsmässigt att det inte enkelt går att placera in detta på vare sig gymnasie- eller högskolenivå. En lyckad utbildningsinsats kräver troligen att arrangören kan välja fritt bland utbildningssystemen för att på så sätt skräddarsy utbildningsinsatser för varje företags särskilda behov.

Bergslagskommunerna är små och om befolkningsunderlaget tillåter etablering av en gymnasieskola, torde ändå antalet linjer och varianter vara begränsat. Vi tror därför att det skulle vara värdefullt att sådana kommuner ges utökade möjligheter att erbjuda yrkesutbildning i form av lärlingsutbildning.

Regeringens förslag till utbildningsinsatser är, enligt vår mening, långt ifrån tillräckligt för att kunna utgöra underlag för ett riksdagsbeslut. Förslaget innebär i praktiken att regeringen ges möjlighet att fritt disponera 84 milj. kr. för tämligen ospecificerade utbildningsändamål.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt, fullständigare förslag i enlighet med de riktlinjer som ovan angivits i motionen. Utifrån vår ovan redovisade positiva grundinställning till utbildningens roll för denna regionutveckling kommer vi att ta ställning till regeringens förslag.

Mot denna bakgrund avvisar vi förslaget att nu anslå 84 milj. kr. för forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning.

4 Hemställan

Med stöd av ovanstående hemställs

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Arbetsmarknadsutbildning* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.,
2. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Sysselsättningskapande åtgärder* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kr.,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om användningen av regeringens finansfullmakt för

täckande av kostnader som uppstår för utökade insatser för arbetsmarknadsutbildning i Bergslagsregionen under innevarande budgetår,

Mot. 1985/86:478

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om finansiering av arbetsmarknadsutbildning under budgetåret 1987/88,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående Bergslagsdelegationen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående användning av medel för företagsutveckling,

7. att riksdagen till *Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 68 000 000 kr.,

8. att riksdagen hos regeringen begär nytt förslag till utbildningsinsatser för Bergslagen i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionen.

Stockholm den 7 april 1986

Alf Wennerfors (m)

Bengt Wittbom (m)

Sonja Rembo (m)

Anders G Högmark (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Per Westerberg (m)

Erik Holmkvist (m)

Gullan Lindblad (m)

Sten Svensson (m)